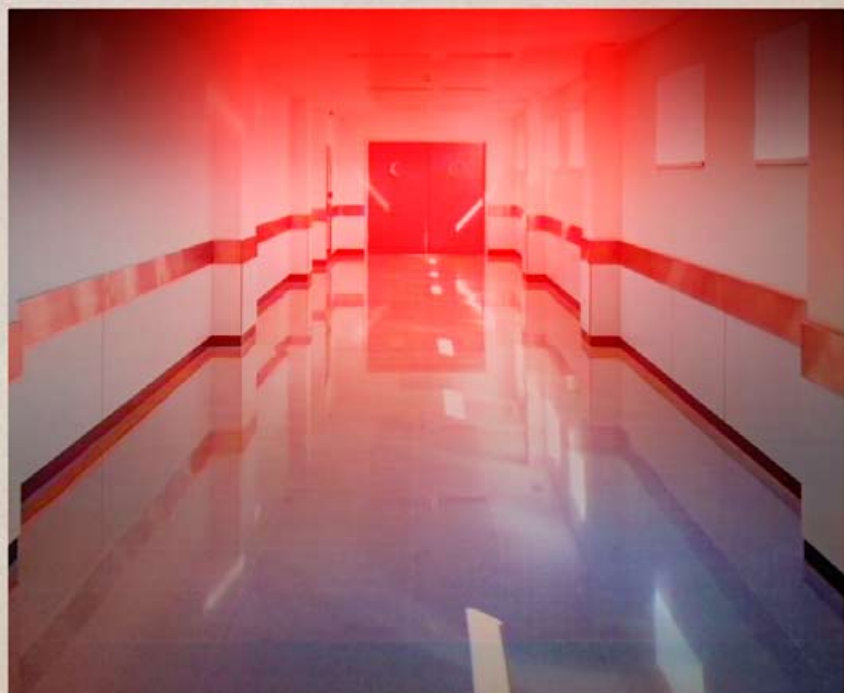

IVANA HAVRANOVÁ

NEMOCNICA

Ivana Havranová
NEMOCNICA

MARENČIN PT

Copyright © Ivana Havranová, 2025
© Marenčin PT, spol. s r. o., Bratislava, 2025
Jelenia 6, 811 05 Bratislava
marencin@marencin.sk www.marencin.sk
Cover © Marenčin Media
Layout © Marta Blehová
1070. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-1312-3 (viaz.)
ISBN 978-80-569-1313-0 (ePDF)
ISBN 978-80-569-1314-7 (ePub)

Výťah plný baktérií sa terigal na tretie poschodie, ľudia pokašliavali, posmrkávali, niektorí si držali ústa, iní sa tvárili ako na dovolenke. S rozopnutými kabátmi a zívajúc pozerali na oznamovateľa poschodí. V nemocnici je vždy veľmi čudná atmosféra, vzduch. Ťažký, plný sladkastého zápachu prekrývajúceho ten z dezinfekčných prostriedkov.

Druhé poschodie, ohlásil hlas nejakej herečky – určite riaditeľovej známej, lebo každý kšeft je dobrý, a dvaja páni sa z otvorených dverí pobrali na chodbu. Jeden dával druhému prednosť, až pokým sa výťah nezačal zatvárať. Vtedy už z neho vyleteli takmer naraz. V skrinke na vozenie zostali dámy. Jedna, celkom bez vlasov, na prvý pohľad pacientka, a druhá, návštevníčka pacienta. Keď sa Rita po prvý raz stretla so ženou s holou hlavou, srdce jej začalo búšiť ako zvon na kostole v Rybníku nad Hronom, nemohla poriadne dýchať. Aby pacientku neurazila, lapala kyslík nosom prikrytým papierovou vreckovkou. Vedela, že je na onkológii, no to určite neznamenalo, že všetky zvláštnosti, ale aj prirodzené situácie tejto kliniky zoberie s pokojom Angličanky. Vtedy by v bufete nekúpila ani kávu. Taký mala rešpekt pred všetkým na-

vôkol. Bála sa baktérií, veď nikto nevedel, čo rakovinu v tele stvorí. Baktérie, vírusy... išlo o chorobu drzú ako nevzdelaní politici. Hoci na druhej strane, špičkoví odborníci o nej tvrdia, že je mimoriadne inteligentná. Nie ako hlúpa chrípka, čo prebehne organizmom a zmizne. Táto sa zavŕta hlboko do tela človeka, ukrajuje si z neho ako Rita v cukrárni zo zákuska. Ak však zistí, že človek na ňu nasadil silnú chémiu, stiahne sa, akože všetko je už v poriadku, a o tri až päť rokov sa vynorí ešte silnejšia a nenažratejšia. A tak, ako na záver hostiny zostane na stole prázdny tanier, rakovina vyjedá svojmu hostiteľovi svalstvo, nervy, vyciciava všetku jeho energiu a väčšinou aj hlas. Nuž a potom ešte rozhodí po tele lézie ako pažravý pavúk pavučinu. Takže pacient prestane rozprávať, ješť a chodiť, hoci onkologický nález má napríklad na obličke.

Tretie poschodie, začula opäť hlas a takmer sa musela prebudiť zo zamyslenia. Rýchlo pozdravila, vystúpila, obrátila sa na ľavú stranu bielej obrovskej chodby a vošla na dámske toalety. Zapáchali čistiacimi prostriedkami a močom. Na to si tiež zvykala len veľmi ťažko. Nos sa búril, žalúdok tiež. Avšak... nemala na výber. Kým sa vybrala do nemocnice za Majkym, sedela v kaviarni na námestí SNP a popíjala kapučíno. Akoby do seba nasúkala kapustu, knedle a pečené mäso, vypila potom ešte takmer pol litra vody z vodovodu. Milovala Bratislavu. Toľko príjemností, ktoré poskytovala... napríklad aj pitnú vodu z vodovodu.

Také privilégium veru všetky mestá sveta, ba ani krajiny, neponúkajú.

Chvíľu ešte postála pred zrkadlom ošpliechaným kvapkami vody a študujúc svoju tvár nemala najlepši pocit. Radšej rýchlo vyšla von a pustila sa rovno smerom do lôžkovej časti kliniky. Zazvonila. Sestrička za bielymi nepriehľadnými dverami zisťovala, kto prichádza, potom dvere otvorila, Rita vošla a automaticky, bez toho, aby niekoho konkrétneho videla, pozdravila. Objavila sa však vysoká žena v modrej blúze a bielej sukni. Sestrička.

Dobrý deň, idem...

Viem, za pánom Majkym. Nech sa páči. Práve som mu pichla infúziu.

Ďakujem, začula sestra mierne vystrašený hlas a nechala manželku pacienta s diagnózou, akú má polovica sveta, kráčať do neveľkej svetlej izby s dvomi posteľami. Žena so stiahnutým hrdlom a jemnou triaškou tela hneď nezaklopala. Pozerala na číslo 314 ako na magické, no vedela, že sú to iba kecy. Čo už len môžu čísla človeku povedať! Potom jemne, takmer nečujne zaklopala a vošla... Ležal hneď pri dverách. Na vedľajšej posteli sa pod paplónom krčil chlapík, avšak na chorého nevyzeral. Jemne obézny, červenolíci, so zle ostrihanými vlasmi, tak okolo sedemdesiatky.

Čau, láska, tak som zase tu, usmiala sa síce nasilu, no s talentom priemernej herečky. Nevedela, ako na pacientov v skutočnosti pôsobí usmiata tvár. Možno celkom

opačne, ako sa hovorí. Možno im je ľúto, že im teda do usmievania nie je.

Ahoj, ahoj, moja pekná, pozrel na ženu Majky a zdalo sa jej, že jeho oči dostávajú mierne iný tvar.

Bolia ťa oči? podišla k nemu a bozkala ho na čelo a líca. Vždy ho bozkávala. Nevedela, prečo to robí, niekedy sa za to aj hanbil. Po toľkých rokoch manželstva a ešte aj pred druhými! Z času na čas sa dokonca odťahoval ako dieťa, ktoré ustavične prenasledujú milujúci rodičia.

Daj mi pusu! Prečo ti musím dávať vždy iba ja? pozrela mu priamo do očí. Nebol poriadne oholený, vedela si predstaviť, ako ťažko to znášal.

Tak poď, zovrel elegantnými dlaňami s dlhými prstami svojej žene obe líca a pritiahol si ich k tvári, aby jej vrátil prejav vzťahu. Zacítila jemnú vodu po holení, napokon, poznala ju. Veď ju Majkymu iba pred zopár dňami priniesla. Ak si na niečo vo svojom živote potrpel, bola to čistota, hygiena a za každých podmienok upravená tvár. Nijaké divo rastúce strnisko, nijaké chlpy vyrastajúce z uší, z nosných dierok... Mal na ne špeciálne nožničky, ktoré voľakedy dávno kúpila Rita na trhu od nejakých Arménov. Veľmi ich chránil. Tie sa teda stratiť nemohli!

Pocítila dotyk chladných pier muža, s ktorým žila v jednej domácnosti množstvo rokov. Aj sa zopárkrát sťahovali, aj sa zopárkrát od seba pracovne odlučovali, no aj tak si nebola istá, či tohto človeka celkom pozná. Či nemá v skriniach priehľadných kostlivcov, ktorí sa jej

drzo smejú do očí vždy, keď v almare niečo hľadá. Veď nevidí ani jedného!

Máš chladné pery, láska, povedala, aby niečo zaznelo. Je ti zima, dievčatko? Konečne sa zasmial a obaja vedeli, že si spomenul na Mrázika.

Priniesla som ti šamrole. Aj pánovi Štefanovi, vybrala z tašky zabalený múčnik naplnený šľahačkou, celý obsypaný cukrom, a dva kúsky zanesla na nočný stolík spolupacienta.

Má ich rád, znovu sa usmial manžel a okolo veľkých tmavých očí sa mu urobili nehlboké vrásky. Strácal na váhe, avšak pomaly, pozvoľne. Všetci verili, že začne priberať. Napokon... nepatril medzi pacientov, ktorým nechutí jesť. Celý život si jedlo vychutnával tak, ako málokto z jej okolia. Obaja vedeli, že rakovina dokáže zlikvidovať zopár kilogramov tela veľmi rýchlo, pacienti sa vážia takmer denne, s väčším napätím a strachom z výsledku, ako modelky pred prehliadkou. Strata váhy môže v jednej chvíli spôsobiť tragédiu. Organizmus neunesie liečbu a lekári s ňou prestanú.

Pán profesor zase písal do poisťovne žiadosť o financovanie liekov. Možno mi ich už konečne dajú, oznamoval jej najnovšiu informáciu a v očiach sa mu objavili iskričky nádeje. Také malé, akoby tam ani neboli. Menšie od nich sú iba práve rodiace sa hviezdy na oblohe.

Tá Dôvera... Strašné. Človek sa musí doprosovať liekov, akoby od nich ani nezávisel život, odvetila so zlým

pocitom. Bola to už tretia žiadosť. Majky jednoducho nedostával lieky, ktoré dostávať mal, boli drahé, no nie najdrahšie, a tak sa pokojne mohlo stať, že náhradné, oveľa lacnejšie, jeho diagnózu nezvládnu. Nuž a okrem toho tie vedľajšie účinky... Hoci mu nevelký nádor kváril jednu obličku, čudné liečivo v tele pacienta stvorilo votrelca. Ten sa pohodlne rozložil v pravom laloku pľúc a do takých chorých, oslabených, neschopných brániť sa, oblička, ako strelci šípov na devínskych slávnostiach, vystrelila metastázu. Jednu, dve... A potom ešte do krížov a chrbta... Premýšľala o tom, aký asi majú pocit bytosti v poisťovni, podpisujúc odmietnutie liekov pacientovi. Veď často ide celkom určite o rozsudok smrti. Úradník za vysoký plat na papier A4 napíše *neschvaľujeme* a podpíše sa s ľahkosťou, akoby žiadal o nový pas. Ani si už nepamätá, koľko rodín jedným podpisom pripravil o milované bytosti. Ušetrí poisťovni peniaze, zoberú človeku život.

Pustil sa do šamrole, z kútika úst mu trčal kúsok bielo-kového krému. Cítil ho, utrel sa vreckovkou od mamy. Kdeže, tá už dávno nežila, no plátenné vreckovky z jej skrine si vtedy vybral všetky a používal iba tie. Pán Štefan, otočený k nám chrbtom, ešte o добрote ani nevedel.

Čo si dnes obedoval? zostala témou pri jedle.

Bolí ma žalúdok, nemáš čierne uhlie?

Nemám! Ale veď si v nemocnici, Majky. Vypýtam?

Nedajú mi. K tomu všetkému, čo užívam, sa veľmi nehodí. Chcel som len tak tajne... Usmial sa a chytil Rite

ruku. Z hrudníka sa hadila tenká hadička, končila až niekde v pľúcach a na jej konci viselo nevelké vrecúško pomaly sa plniace žltou, kalnou tekutinou. Vedela, o čo ide. Keď ležal doma, vrecúško pravidelne vypúšťala. Tekutina sa pchala do všetkých otvorov pľúc, vyplňala ich priestor a Majky odrazu mohol len ťažko dýchať. Vtedy musela otvoriť na vrecúšku ventil a vodu vypustiť do malého lavóríka. Kúpila ho špeciálne na túto procedúru. Najskôr to Majky neznášal, videla, ako ho táto chvíľa ponizuje, no nemal na výber. S pľúcami plnými vody sa dýchať nedá.

Prinesiem ti uhlie zajtra? skúšala vzbudiť v mužovi nádej, že dovedy vydrží.

Môžeš, keď chceš. Vždy odpovedal tak, aby vzbudil dojem, že on, Majky s nádorom na obličke a bez liekov, ktoré mu poisťovňa nepreplatila, sa nedomáha ničoho. Že je vlastne jedno, či čierne uhlie prinesie.

Nezješ tú šamrolu? ponúkla pacientovi jedlo. Jeho ľavá ruka ležala na bielom paplone pokojne, žila sa nadávala kokteilom, ktorý nemal s tými barovými, plnými alkoholu, nič spoločné. Lieky, vitamíny, sedatíva, všelijaké horčíky... Míňala sa pomaly, po kvapkách, a Majky z času na čas pohol niektorým z prstov.

Nie, ďakujem, dám si, keď odídeš, pozrel na Ritu a po prvý raz si všimla, že sa mu menia rysy tváre. Jemne schudol, vrásky od očí sa ťahali až ku kútikom úst, no plet mal alabastrovo bielu, vôbec však nie chorobne.

Si bledý, láska, povedala dikciou, ktorá vyzerala celkom nepodstatne. Akoby to ani nič neznamenalo. Pohľad jej zaparkoval na diere obliečky paplóna. Nevošlo by do nej jablko, avšak diera to bola.

Neviem, prečo som bledý. Veď ešte nedávno som ležal na dvore a opaľoval sa.

No veď hej, v júli. Ale nohy máš, vieš, najkrajšie z celej redakcie. Zo Smeny! Pamätáš sa? Vyhral si súťaž! smiala sa ako vždy, keď spomínali na túto príhodu...

A šéfredaktor sa rozčuľoval, ako som si dovolil ho predbehnúť!

No tak, lebo si mal najkrajšie, pohladila mu lýtko, ktoré opúšťala sila a začínalo sa celkom spúšťať. Letný pigment mal však stále navrch a hoci bez liekov, ktoré tak životne potreboval, snažil sa bojovať.

Vyšla na balkón izby, podlaha popraskaná, nebezpečne zvetraná, nazdala sa, že o zábradlie sa vôbec nedá oprieť. V kútoch sa kopil trus od holubov, vedeli, prečo prichádzajú za pacientmi a hoc i na najvyššie poschodie. Na balkónoch sa často povaľovali zvyšky jedla. Pozrela na prístavacu plochu záchranného vrtuľníka, no nepristával nijaký. Ktovie, koľkí z tých, čo privezú, aj prežijú, povedala nahlas, no do izby počuť nebolo.

Často sem vezú úrazy? spýtala sa vchádzajúc dnu. Spolupacient Majka sedel na posteli, hompáľal nohami, z rozkroku mu trčala hadička vyvádzajúca z rakovinou

napadnutého močového mechúra moč. Tmavohnedý, chorý už na prvý pohľad.

Niekedy privezú, ale nie každý deň, povedal Štefan, nepozrúc na Ritu. Sedel so sklopeným zrakom, kontroloval jemné častice smetia, povalujúce sa po bielom gumolite.

Strašne hučia. Akoby priletelo celé letisko, povedal Majky a Rita si všimla zmenu jeho hlasu.

Nepočujem poriadne. Prečo vravíš tak potichu? Pohladila jeho ruku, akú muži nemávajú. Jemnú, udržiavanú, s dlhými prstami, akoby bol klavírny virtuóz.

Neviem. Niečo sa mi deje s hlasivkami, odvetil a Rita si všimla, že je čas odísť. Bledá tvár sa akoby skrčila, pod očami svietili tmavé kruhy. A pery, tie mužovi, s ktorým žila pol storočia, nenápadne omodreli.

Pôjdem už teda? Nepotrebuješ ešte niečo podať?

Ak by ťa to neobťažovalo, šiel by som na toaletu, povedal a pomaly si sadal na posteľ. Hneď vedľa čakalo práve na takúto príležitosť chodidlo. Majky sa horko-ťažko postavil, nohy, takmer bez energie, mali problém dotknúť sa zeme. Konečne rukami uchopil pomôcku na chodenie a pustil sa k toalete. Kráčala za ním. Aby nespadol, držala muža okolo pása.

To je zaujímavé, že mám rakovinu obličky, ale chytá to celé telo. Všetko ma bolí, vravel potichu, celkom určite nechcel, aby jeho ponosy počula. Neodpovedala teda.

Vošli do dverí, chodidlo oprela o stenu a pomohla manželovi posadiť sa na toaletnú misu. Stála vedľa neho a držali sa za ruky.

Pamätáš sa, ako sme chodievali do kina na popoludňajšie predstavenie? Aby sme tam boli takmer sami? usmial sa a ona si uvedomila, že jeho úsmev už nevidela ktovie odkedy.

Pamätám. A stále sme sa bozkávali... zasmiala sa.

Bola by si si vtedy pomyslela, že takto dopadnem? Že ma pomaly, ale bez prestávky, bude zožierať nejaký agresívny nádor? Oči mu zmalátneli, viečka pomaly padali.

Ale prosím ťa, to všetko prejde. Teraz ti poisťovňa uvoľní lieky a tie ťa vyliečia. Pán profesor sa veľmi snaží!

Viem, ale nerozhoduje. Teraz sú, moja drahá Rita, najdôležitejšie peniaze. Majitelia poisťovní ich chcú mať čo najviac. Ľudské životy sú drahé, uberajú ich o ďalšie a ďalšie jachty...

Tak áno, ale je to vec štátu. Nemal zlegalizovať takýto model. Boháči ti nikdy nedajú, keď celkom nemusia. Im vždy chýbajú zlatky!

No dobre, ale nechať ľudí umierať bez liekov, ktoré by ich mohli vyliečiť... Nie je to náhodou trestný čin?

Majky, neviem. Veď v televízii normálne hlásia, koľko ľudí zase celkom zbytočne umrelo. U nás zomiera takto najviac chorých v celej Európskej únii! A nikto to nerieši!

Lebo politici sú pospájaní s oligarchami a vyhovujú ich želaniam. Bohatnú s nimi. Normálne berú úplatky.

A nieže ja prinesiem sestričke čokoládu. Poznám takého, čo dostal za odmenu od jednej krajiny veľký rezort pri oceáne. Už nemusí robiť do smrti. Od Vietnamcov.

Navedeli sme to, Rita moja. Len sme pracovali. Slušne, veľa...

Pozri, Majky. Ja osobne si myslím, že ten chlapík z tvojej poisťovne bude mať v starobe veľké problémy. A peniaze mu nepomôžu. Vieš prečo? Lebo jeho podriadení podpisujú mnohým pacientom rozsudky smrti. Vytrápi sa pri umieraní tak nekonečne, že olutuje každú jachtu, milenkú, banku a všetko, čo mal. Je však pravda, že na eutanáziu mať bude.

Zasmial sa.

Chcel som tu byť s tebou, s vami, ešte tri-štyri roky. A napísať desať kníh. Ak sa nedá, tak sa nedá. Nevadí. Sú veci, na ktoré veru my, ľudia, vplyv nemáme.

Vstal z porcelánovej misy a celkom rezko sa chytil chodidla. Vyšli do izby, pri posteli stála sestrička. V ruke držala infúziu, pripravenú cez ihlu ju poskytnúť Majkovým žilám.

Musíte odísť, pani. Je po návštevných hodinách.

Jasné, odchádzam, len som sa chcela ešte opýtať, prečo dávate pacientom obed a vôbec jedlo na stôl, keď sa k nemu nemôžu dostať. Veď potom predsa nejedia!

Nie vždy máme čas nakrmiť ich. Niektorým to trvá aj pol hodiny a to si nemôžeme dovoliť. Ostatní by potom nejedli.